

достатньо високом рівні в даній сфері і упрощає процес декларування.

Також упрощаються і оптимізуються транзитні операції з метою розвитку транзитного потенціала: скорочуються строки досмотру вантажів і оптимізується документальне оформлення мультимодальних перевезень, т.е. використання при перевезенні різних видів транспорту. Паралельно був розроблений законопроект, що вносить зміни в різні закони і кодекси, зокрема, екологічний кодекс, бюджетний кодекс [1].

Новий Таможенний кодекс Євразійського економічного союзу, очевидно, полегшить виконання зовнішньоекономічної діяльності країн союзниць. А спокійна робота всіх державних органів, відповідальних за територіальну безпеку, дозволить уникнути негативних впливів з зовнішнього світу.

Список використаної літератури:

1. Государственный таможенный комитет Республики Беларусь. – Режим доступа : www.customs.gov.by/ru.
2. Евразийский юридический портал. – Режим доступа : www.eurasialegal.info.

ШВЕДУН ВІКТОРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

д. держ. упр., с. н. с., начальник наукового відділу з проблем управління у сфері цивільного захисту навчально-науково-виробничого центру

Національного університету цивільного захисту України

ІГНАТЬЄВ ОЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ

аспірант навчально-науково-виробничого центру

Національного університету цивільного захисту України

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

Очевидно, що для розвитку системи соціальної безпеки потрібно вдосконалення системи контролю, оцінки і прогнозування надзвичайних ситуацій. У той же час, для прийняття ефективних управлінських рішень необхідна кількісна інформація про рівні небезпек і загроз і їх залежності від різних факторів.

Для отримання такої інформації потрібен спеціальний інструментарій: методи, моделі, методики, алгоритми, законодавчо-нормативні документи. Десятки тисяч потенційно небезпечних об'єктів України вимагають мати для боротьби з надзвичайними ситуаціями (НС) техногенного та природного характеру та їх наслідками сучасну систему запобігання і реагування на них.

Визначення загальної кількості і ступеня небезпеки кожного з потенційно небезпечних об'єктів (ПНО), які можуть стати джерелом НС, є обов'язковим і першочерговим етапом формування системи соціальної безпеки. У зв'язку з цим в рамках розвитку Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань НС був створений Державний реєстр потенційно небезпечних об'єктів – автоматизована інформаційно-довідкова система обліку та обробки інформації щодо ПНО (постанова КМУ № 1288 від 29.08.2002 р.).

Здійснюється і моніторинг ПНО, який передбачає спостереження за якісними і кількісними параметрами стану ПНО, збір, обробку, передачу та

зберігання інформації про стан ПНО [1]. Стан ПНО визначається якісними і кількісними параметрами, які характеризують техногенні та природні фактори потенційної небезпеки. До техногенних факторів потенційної небезпеки належать:

- небезпечні продукти і речовини (хімічні, вибухові, легкозаймисті, радіаційні, біологічні тощо);
- підвищені тиск і температура, які різко відрізняються від тиску і температури навколишнього середовища;
- речовини з токсичними продуктами згоряння;
- незадовільний стан обладнання, будівель, споруд і т.д.

К природним факторам потенційної небезпеки належать небезпечні природні явища (зсуви, обвали, просідання ґрунту і т.д.).

Одним з найбільш ефективних факторів зниження ризиків виникнення НС техногенного характеру є створення і впровадження (відповідно до Концепції створення єдиної державної системи запобігання і реагування на аварії, катастрофи та ін. НС) нових інформаційних технологій контролю над критичними параметрами технологічних процесів на об'єктах з небезпечною діяльністю. В даний час, можливо широко використовувати автоматичні і автоматизовані засоби раннього виявлення загрози виникнення НС.

Таким чином, система централізованого моніторингу ЗСВ зазвичай являє собою комплекс технічних засобів, призначений для прийому, обробки, і видачі в заданому вигляді повідомлень про стан систем виявлення загрози НС. Ці повідомлення реєструються і передаються в автоматичному режимі на пульт централізованого спостереження сигналів про НС, розміщений в операторському центрі диспетчерської служби ДСНС України, призначений для прийому, обробки та видачі в заданому вигляді повідомлень про НС на об'єктах або загрозу виникнення НС.

Існує і система спостереження і лабораторного контролю України (ССЛК), яка призначена для проведення спостережень і лабораторного контролю стану зараженості навколишнього природного середовища, розвідки населених пунктів і територій, які піддалися зараженню, відбору проб і проведення лабораторних досліджень зараженості об'єктів радіоактивними і хімічними речовинами та бактеріальними засобами. Організатором діяльності цієї системи є ДСНС України, а основними виконавцями Держкомгідромет, МОЗ, Мінагропром та інші центральні органи державної виконавчої влади, а також підприємства, установи і організації, які входять до сфери їх управління.

Серед існуючих сучасних методів моніторингу стану навколишнього середовища найбільш перспективними є методи дистанційного зондування та геоінформаційні системи (ГІС). Ці передові інформаційні технології дозволяють вести моніторинг в режимі реального часу, завдяки чому можна моделювати складні природні та техногенні процеси. В останнє десятиліття технології відображення та аналізу можливих наслідків небезпечних явищ і ситуацій зазнали революційні зміни.

В першу чергу вони торкнулися таких важливих показників систем, як оперативність, практично приведена до режиму реального часу; висока інформативність і наочність, що досягається шляхом відображення об'єктів на картах і космічних знімках високої детальності в 2D і 3D режимах.

Все це з успіхом застосовується для інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень в Урядовій інформаційно-аналітичній системі з надзвичайних ситуацій (УІАС НС). УІАС НС призначена, перш за

все, для міжвідомчої інформаційної взаємодії та забезпечення аналітичної підтримки процесів підготовки, прийняття та контролю управлінських рішень на основі використання сучасних методів просторового аналізу і моделювання процесів розвитку і прогнозування наслідків надзвичайних ситуацій. За допомогою УІАС НС вирішуються наступні завдання:

- інформування та моніторинг;
- аналіз і прогнозування;
- планування заходів та підготовка рішень;
- контроль виконання рішень і заходів.

В даний час система діє цілодобово в режимі on-line у всіх територіальних органах управління ДСНС України. Система забезпечує збір повного спектру інформації про НС з територіальних підрозділів ДСНС, централізований контроль над процесом збору цієї інформації і забезпечує збереження інформації в єдину централізовану базу даних. Аналітичні підрозділи центрального апарату ДСНС України за допомогою системи вирішують завдання аналізу і прогнозування розвитку і виникнення НС.

Необхідно враховувати також, що блок збору даних УІАС НС отримує і обробляє інформацію таких інформаційних структур різного відомчого підпорядкування, як ДСНС України (база даних повідомлень про надзвичайні ситуації); Український Гідрометцентр (БД гідрометеорологічної інформації); Міжвідомчий центр електронної картографії (МЦЕК) г. Харків (Фонд електронних тематичних карт території України); ін-т мікрографії, г. Харків (БД «Загальнодержавний реєстр потенційно небезпечних об'єктів») і т.д. [2].

Таким чином, здійснюється інтеграція даних зовнішніх і внутрішніх структур УІАС НС на просторовій основі. Однак, найважливішим чинником, що визначає загальний технологічний рівень системи, є рівень технологічного забезпечення основних постачальників інформації. Центральна підсистема УІАС НС побудована з урахуванням передових геоінформаційних технологій, і аналітик або управлінець ДСНС тепер має можливість ефективніше аналізувати оточення НС, розташування і маршрути доступу сил і засобів, статистику розподілу НС по території на електронній карті.

Але забезпечити ефективність роботи системи в цілому можна лише за умови відповідного рівня розвитку УІАС НС в низових ланках.

Низовим ланкою УІАС НС сьогодні є територіальні підсистеми, в завдання яких входить забезпечення інформаційного потоку з обласних підрозділів ДСНС. На наш погляд, розширити інформаційний потік і поліпшити його якість складово можна за рахунок обліку і аналізу нових даних. Такі дані може дати моніторинг соціальних мереж.

Уже розроблені і успішно використовуються програмні засоби моніторингу соціальних мереж для оцінки їх криміногенного потенціалу. Ефективно працюють програми аналізу соціальних мереж з питання просування товарів і послуг на ринку [3].

Таким чином, в якості об'єкта, який оцінюється, пропонується розглядати потенційно небезпечний об'єкт, а як його додаткову характеристику – відгуки звичайних громадян про об'єкт в різних соціальних мережах. В кінцевому підсумку це дасть можливість підвищити оперативність оповіщення про потенційну небезпеку за рахунок використання в процесі моніторингу інформації, отриманої від звичайних громадян і її обробки методами Sentiment Analysis.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про моніторинг потенційно небезпечних об'єктів : наказ МНС України від 6 лист. 2003. № 425 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 52. – Т. 2. – С. 610. – Ст. 2857.
2. Про Загальнодержавну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013-2017 роки : закон України // ВВР. – 2013. – № 19 – 20. – Ст. 173.
3. Pang B. Opinion Mining and Sentiment Analysis / B. Pang, L. Lee. – N.Y. : Now Publishers Inc., 2008. – 135 p.

ШВЕДУН ВІКТОРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

*д. держ. упр., с.н.с., начальник наукового відділу з проблем управління у сфері цивільного захисту навчально-науково-виробничого центру
Національного університету цивільного захисту України*

ДРУЧЕК КАТЕРИНА СЕРГІЙВНА

*магістр факультету бізнесу та фінансів Національного технічного
університету «Харківський політехнічний інститут»*

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ПІДТРИМКИ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА

Важливу роль у розвитку зовнішньої політики України відіграють євроінтеграційні процеси. Незважаючи на те, що розширення торговельних відносин українських компаній з іншими країнами відкриває нові перспективи для розвитку вітчизняних промислових підприємств, це також призведе до збільшення обсягів та рівня ризиків ЗЕД [1].

Ризики ЗЕД – можливі події, пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю підприємства, які можуть призвести до отримання надприбутків чи збитків [2]. Найчастіше ризики ЗЕД промислового підприємства поділяють на такі групи:

– щодо процесу укладання договору ризики поділяються на ті, які безпосередньо стосуються умов контракту (ризики пов'язані з якістю продукції, з умовами поставки, валютними умовами і т.д.) та ризики, які не стосуються договору (ризики пов'язані з політичною ситуацією країни-партнерів, рівнем надійності і впевненості в партнері, законодавством країни-партнерів, маркетингові та інформаційні ризики). З процесом євроінтеграції посилюється рівень ризику втрати конкурентоспроможності вітчизняних промислових підприємств. Це пов'язано з тим, що багато підприємств використовують застаріле технічне обладнання, мають високу собівартість продукції, також продукція може не відповідати європейським стандартам, що теж негативно впливає на промисловість країни;

– щодо етапів виконання угоди бувають ризики, які виникають при митному оформленні, при сертифікації, при інвестуванні, комерційні та транспортні ризики;

– стосовно територіального положення: ризики, що виникають за кордоном, на кордоні або на своєму ринку;